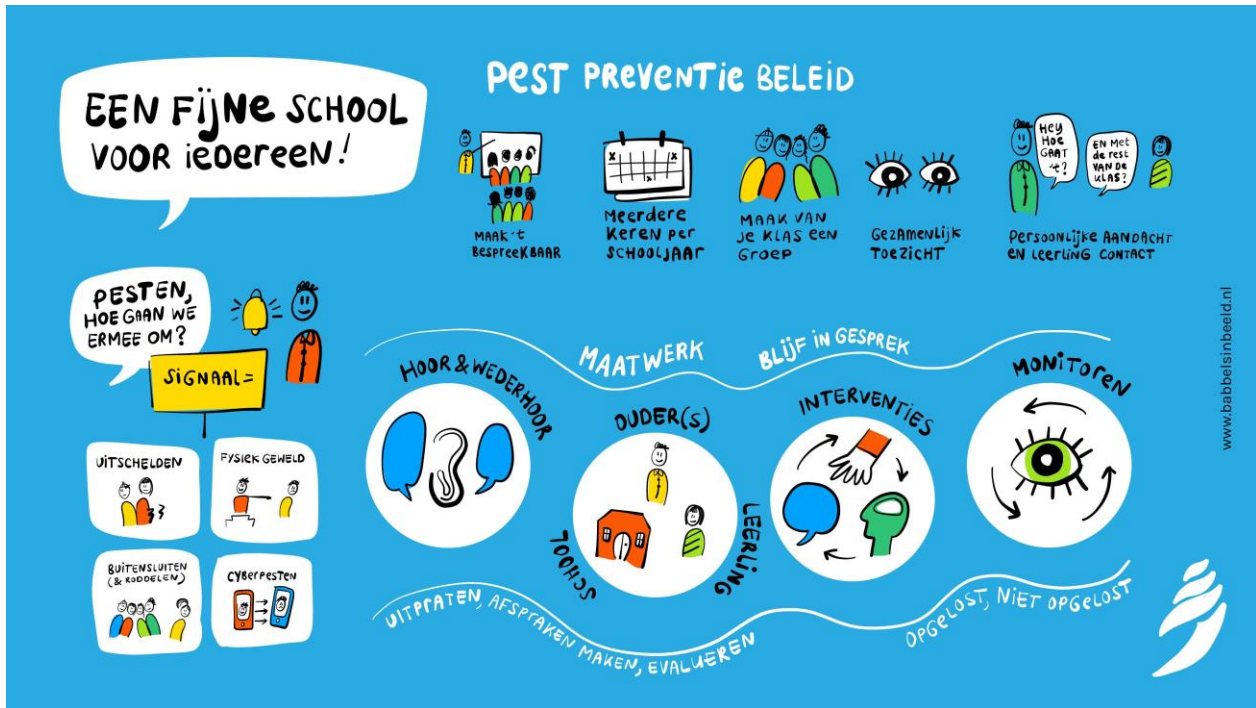

Anti-Pest Protocol Lentiz Revius

Inhoud

Vooraf	3
Wat is pesten?	4
Plagen is vooral een spel en daardoor van een andere orde.....	4
Kenmerken van plagen zijn:	4
Kenmerken van pesten zijn:	4
Cyberpesten	4
Hoe wordt er gepest?.....	5
Welke rollen onderscheiden we bij pesten in de klas?	6
Preventie	8
Preventieve maatregelen	8
Handelen bij Pesten	10
Steun bieden aan de leerling die gepest wordt.	10
Steun bieden aan de pester.	10
De middengroep (rest van de klas) bij het probleem betrekken.	11
Steun bieden aan de ouders.....	11
Mogelijke (verdere) stappen.	11
Aanspreekpunten rondom pesten op het Revius	14
Bronnen:	15
Bijlage 1. Begripsbepalingen <i>Plagen</i>	16
Bijlage 2. Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling	17
Bijlage 3. Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest	18
Bijlage 4. Tips voor leerlingen	19
Bijlage 5. Tips voor ouders	20
Bijlage 6. Links voor bruikbare adressen bij (cyber)pesten	21
Bijlage 7. Stappenplan naaktfoto/seksfilmpje	23
Bijlage 8. Pestpreventie visual:	24
Bijlage 9. Leerling visual pesten:	25

Vooraf

Dit document is opgesteld om meer te doen aan het voorkomen en bestrijden van pesten. Het beschrijft hoe we op onze school een zo veilig mogelijk school- en groepsklimaat willen creëren/behouden. Een veilige schoolomgeving is een voorwaarde om leerlingen in staat te stellen te kunnen leren (SLO,2019). Sociale veiligheid staat daarom hoog in ons vaandel. Iedereen die zich in de school bevindt, moet zich veilig genoeg voelen om zichzelf te durven zijn. Discriminatie in welke vorm dan ook wordt niet geaccepteerd en ook pesten past niet bij onze positieve benadering.

Wij vinden het belangrijk dat leerlingen zich gezien, gewaardeerd en veilig weten op school. Een veilig klimaat draagt bij aan de ontwikkeling van een positief en realistisch zelfbeeld. Daardoor kunnen leerlingen zich ontwikkelen tot betrokken, ondernemende en ambitieuze personen. In een veilig klimaat zijn leerlingen zich bewust van hun weten en kunnen, weten zij dat ze gezien worden en er mogen zijn, dat ze betekenis hebben en erbij horen ondanks onderlinge verschillen (SLO, 2019). Fouten maken mag, als je er maar van leert. Dit geldt voor alle vormen van leren, niet alleen voor schools leren.

Het Anti- pestprotocol is over het algemeen gericht op het 'repareren' van ongewenst gedrag. Wij vinden het echter net zo belangrijk om preventief aandacht te besteden aan het pedagogisch klimaat en sociale omgang. Behalve de activiteiten gericht op positieve groepsvorming, staan er ook richtlijnen in het Anti-pestprotocol over signalering en melding van pestgedrag. Immers kan pesten door een goede aanpak wel sterk verminderd worden, maar nooit voor 100% worden voorkomen. Door middel van monitoring wordt jaarlijks gemeten hoe sociaal veilig de leerlingen zich op school voelen. Aan de hand van deze uitkomsten worden actiepunten opgesteld in overleg met mentoren en teamleiders.

Het protocol is bedoeld om het schoolteam, de ouders en ook de leerlingen zelf te informeren, gericht op een zo optimaal mogelijk (en dus ook veilig) schoolklimaat. Het biedt ook handvatten om te handelen bij pesten. Een plan waarvan iedereen op de hoogte is en door alle betrokkenen wordt gedragen, zorgt voor meer continuïteit en kwaliteit. Dit protocol is 'werk in uitvoering'. Het is niet definitief en dat zal het ook nooit worden.

Het is belangrijk dat alle betrokkenen er met elkaar over in gesprek gaan en blijven. In team- en directieoverleg staat het schoolklimaat regelmatig op de agenda te staan. Docenten gaan de dialoog aan met hun leerlingen. Ouders worden betrokken door het organiseren van ouderavonden en oudergesprekken. Collega's kunnen informeel ervaringen uitwisselen, maar ook de studiedagen, workshops en cursussen kunnen een bron van professionalisering zijn over dit onderwerp.

Wat is pesten?

'Pesten is een systematische, psychologische, fysieke of seksuele handeling van geweld door een leerling of een groep leerlingen ten opzichte van één of meer klasgenoten, die (niet langer) in staat is/zijn zichzelf te verdedigen' (Van Stigt, 2014).

Plagen is vooral een spel en daardoor van een andere orde.

Kenmerken van plagen zijn:

- het gebeurt tussen mensen die gelijk zijn aan elkaar wat betreft macht;
- er is geen winnaar of verliezer;
- de waardering voor elkaar blijft bestaan;
- de geplaagde kan zichzelf goed verdedigen;
- niemand loopt schade op.

Kenmerken van pesten zijn:

- pesten gebeurt opzettelijk;
- pesten is bedoeld om schade toe te brengen (fysiek, materieel of mentaal);
- bij pesten is er altijd sprake van ongelijke machtsverhoudingen (fysiek of verbaal sterkere personen kiezen minder weerbare personen als slachtoffer);
- pesten gebeurt systematisch;
- pesten houdt niet vanzelf op, maar wordt eerder erger als er niet wordt ingegrepen;
- pesten is van alle tijden en komt in alle groepen en culturen voor. Het is dus een typisch menselijke ondeugd die altijd verborgen aanwezig is en steeds weer de kop kan opsteken.

Cyberpesten

Cyberpesten (of digitaal pesten) is het pesten via het internet, via mobiele telefoons en apparaten. Cyberpesten kan nog veel harder zijn dan het 'fysieke' pesten, omdat bij cyberpesten kan/kunnen de dader(s) gemakkelijk anoniem blijven en de reikwijdte van het internet is veel groter. Tegelijkertijd komen leerlingen er op steeds jongere leeftijd mee in aanraking (Vermande, Van der Meulen & Reijntjes, 2015).

Helaas is pesten niet altijd direct zichtbaar. Het is daarom van groot belang dat het zo snel mogelijk bespreekbaar wordt gemaakt. Daarom is het belangrijk om er een 'gemeengoed' van te maken in de klas. Op die manier is de kans groter dat leerlingen snel aan de bel trekken als zij pesten opmerken in de klas. Hoewel er aantoonbare verschillen bestaan tussen pesten en plagen, bestaat er tussen beide geen vastgestelde grens. Deze grens is voor ieder persoon verschillend. Iedereen heeft het recht zelf aan te geven wat het acceptabel vindt.

Pesten treft de pester, de gepeste, de rest van de groep en de groepsbegeleider (zowel de mentor als de vakdocenten). Pesten heeft een zeer negatieve invloed op het groepsklimaat. In een slecht groepsklimaat wordt meer gepest en minder geleerd, zo kan er gemakkelijk een vicieuze cirkel ontstaan. De tijd en energie bedoeld voor leren, samenwerken en positieve sociale omgang, wordt steeds meer opgeslokt door (onderhuidse) spanningen (Vermande, Van der Meulen & Reijntjes, 2015).

Hoe wordt er gepest?

Hoe

Verbaal

Lichamelijk

Achtervolgen

Uitsluiten

Stelen en vernielen

Afpersen

Digitaal(cyberpesten)

Categorie

Fysiek, mentaal

Fysiek

Fysiek, mentaal

Mentaal

Materieel

Mentaal, fysiek, materieel

Mentaal, materieel

Voorbeelden

Vernederen, belachelijk maken, schelden, dreigen, met bijnamen aanspreken.

Aan kleding trekken, duwen en sjoeren, schoppen en slaan, krabben en aan haren trekken, wapens gebruiken.

Opjagen en achternalopen, in de val laten lopen, klemzetten of rijden, opsluiten.

Doodzwijgen en negeren, uitsluiten van feestjes, bij groepsopdrachten.

Afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen, kliederen op boeken.

Dwingen om geld of spullen af te geven, het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen.

Mobiele telefoon, iPad, e-mail, Via: Whatsapp, Twitter, Facebook, Instagram, Snapchat, Youtube, Tumblr, identiteit hack.

Welke rollen onderscheiden we bij pesten in de klas?

- 1) De gepeste
- 2) De pester
- 3) De meelopers/wegkijkers
- 4) Leerlingen die het pesten echt niet zien

Dit zijn *rollen*, geen persoonlijke eigenschappen. Iemand die pest kan op een ander moment of in een andere situatie juist behulpzaam zijn. Persoon en gedrag moeten goed uit elkaar gehouden worden. Een rol is makkelijker te veranderen dan een vaststaande eigenschap.

Eigenlijk moeten we de termen 'pester' en 'gepeste' niet gebruiken, maar spreken van 'personen die pesten/gepest worden' (Vermande, Van der Meulen & Reijntjes, 2015). Omwille van de leesbaarheid gebruiken we de eerstgenoemde termen toch.

De gepeste leerling

Sommige leerlingen lopen meer kans gepest te worden dan andere. Dat kan te maken hebben met uiterlijk, gedrag, geaardheid of sociale uitingsvormen. Toch is het niet zo zwart-wit. Er zijn leerlingen met 'afwijkingen' die nooit gepest worden en er zijn leerlingen zonder iets bijzonders, die toch gepest worden. In principe kan overal mee gepest worden. Vaak is het iemands lichaamshouding die pesten uitlokt (wat niet betekent dat het slachtoffer zelf de schuld heeft). De lichaamshouding verraadt vaak de zwakke plekken in iemands weerbaarheid en pesters hebben daar een neus voor. Pesten komt vooral voor in situaties waarin pesters hiervoor de kans krijgen, dus in onveilige situaties, voornamelijk zonder toezicht.

Een gepeste leerling praat er thuis vaak niet over. Dat kan o.a. komen door:

- Schaamte.
- Een negatief zelfbeeld (ik ben niet belangrijk).
- Echt of vermeend onbegrip van de ouders. Die vinden bijvoorbeeld dat hun kind maar van zich af moet bijten.
- Over-betrokken ouders, die misschien zelf ooit gepest zijn en hun kind niet kunnen helpen, maar wel hun gevoelens overnemen.
- Angst dat de ouders met school gaan praten waardoor het nog erger wordt.
- Een problematische thuissituatie; het kind wil zijn ouders niet met nog meer problemen opzadelen (Papa en mama hebben al zoveel aan hun hoofd).
- Het probleem lijkt onoplosbaar.
- Het idee dat je als gepeste niet mag klikken.

Mogelijke signalen van gepest worden (ook van belang voor ouders)

- Niet meer naar school willen.
- Niet meer over school vertellen thuis.
- Nooit meer andere kinderen mee naar huis nemen of bij anderen gevraagd worden.
- Slechtere resultaten op school dan vroeger.
- Regelmatig spullen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen.
- Regelmatig hoofdpijn of buikpijn hebben.
- Blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen.
- Niet willen slapen, vaker wakker worden, bedplassen, nachtmerries hebben.
- De verjaardag niet willen vieren.

- Niet buiten willen spelen.
- Niet alleen een boodschap durven doen.
- Niet meer naar een bepaalde club of vereniging willen gaan.
- Bepaalde kleren niet meer willen dragen.
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn.
- Zelf blessures scheppen om niet naar school te hoeven.

De pester

Pesters zijn vaak de 'sterkeren' in hun groep. Zij zijn of lijken populair, maar ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar te doen. Van binnen kunnen ze onzeker zijn, dan proberen ze zichzelf groter te maken, door een ander kleiner te maken. Pesters krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Bij pestgedrag kunnen verschillende factoren meespelen (vaak meer dan één, zie het kopje hieronder). Het is opvallend dat die zowel bij pesters als bij pestslachtoffers voorkomen. Pesters en pestslachtoffers lijken meer op elkaar dan je zou denken.

Pestgedrag kan een aantal dieper liggende oorzaken hebben, hieronder een aantal voorbeelden:

- Een problematische thuissituatie.
- Een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet, pas niet in de groep); als een pester zich verloren voelt.
- Binnen een grote groep, kan de leerling zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken. Dit kan te maken hebben met een laag zelfbeeld.
- Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau).
- Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid).
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas.
- Een niet-democratisch leefmilieu binnen de school; een docent is autoritair en laat op een onprettige wijze blijken dat de docent de baas is. Dergelijke spanningen kunnen op een zondebok worden afgereageerd.

De meelopers en de weggijkers

Meelopers zijn leerlingen die incidenteel meedoen met pesten. Dit gebeurt vaak uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen. Of de meelopers vinden stoer gedrag wel interessant en denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen. Veel leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest. Wel kunnen ze zich schuldig voelen, omdat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of geen hulp inschakelen. Het kan zijn dat ze dat niet durven, of weten hoe ze dit moeten aanpakken.

Leerlingen die het pesten echt niet zien (deze zijn zeldzaam)

Er zijn leerlingen die niet weggijken, maar echt niets van pesterijen merken, die zijn echter zeldzaam. Dromerige leerlingen en leerlingen die in hun eigen wereldje leven, hebben het soms echt niet door. Toch hebben ook zij last van pesten in de klas. Zelf zijn ze trouwens vaak extra kwetsbaar voor pesten.

Preventie

Preventieve maatregelen

1. Elke mentor bespreekt in de eerste week van het schooljaar de (online) schoolregels/omgangsregels in de klas. *Die werken het beste als de leerlingen zelf meedenken, de regels positief geformuleerd zijn en als ze zichtbaar en bekend zijn voor alle klasgenoten. De mentor inventariseert wat leerlingen nodig hebben om zich prettig en veilig in de groep te voelen. Onderling (online) plagen en pesten wordt hierbij genoemd en onderscheiden.*

2. Tevens bespreekt de mentor in zijn klas het Anti- pestprotocol en benadrukt wat je kunt doen als je je gepest voelt. *Pesten moet altijd gemeld worden. Dat is geen klikken, maar hulp bieden of vragen en opkomen voor jezelf of anderen.*

3. De (online) schoolregels/omgangsregels dienen tijdens de mentorlessen meerdere keren per jaar besproken te worden, zodat deze levend blijven binnen de klassen.

4. Leerlingen moeten vanaf dag één weten dat ze in geval van pesten hulp kunnen krijgen van de volwassenen in school en hoe ze om hulp kunnen vragen. *Dat moet zo laagdrempelig mogelijk zijn, want de meeste pestslachtoffers durven niet om hulp te vragen, meestal uit angst 'dat het dan alleen maar erger wordt'. In principe is dit altijd de mentor, deze is bekend voor de leerlingen.*

5. Mentoren hebben de taak en de gelegenheid om regelmatig de dialoog met hun leerlingen aan te gaan. *Vooraf zij kunnen aandacht geven aan de groeps sfeer en het functioneren van individuele leerlingen in die groep. Dit kunnen zij doen middels groepsactiviteiten/energizers of interventies gericht op het klimaat. Zij kunnen hier altijd ondersteuning bij vragen middels het intern ondersteuningsteam.*

6. Alle medewerkers (docenten en OOP) dienen oog te hebben voor de signalen van leerlingen. *Door interesse te tonen en te luisteren naar wat de leerlingen te vertellen hebben, voelen leerlingen zich gezien en gehoord. Dit bevordert het gevoel van veiligheid en vertrouwen. Complimenteren van goed gedrag is hierbij ook belangrijk (SLO, 2019).*

7. Tijdens de pauzes, voor aanvang van de lessen, na afloop van de lessen en tijdens andere vrije momenten zijn alle medewerkers van school extra alert op pestgedrag. Toezicht en direct optreden tegen negatief sociaal gedrag is een krachtig middel tegen pesten. *Toezicht is meer dan controle. Veel leerlingen hebben baat bij persoonlijke aandacht. De pedagogische toezichthouder en conciërges spelen hier een grote rol in, zij kunnen dit tijdens de vrije momenten in de gaten houden.*

8. Er worden in de mentorlessen en daarbuiten verschillende lessen aangeboden door mentoren/docenten/ IOT/externe personen op het gebied van de sociaal-emotionele ontwikkeling.

9. Het Anti- pestprotocol wordt jaarlijks besproken in het teamleidersoverleg en eventueel bijgesteld. *Ouders worden geïnformeerd over het bestaan van ons Anti-pestprotocol bij de ouderavond (dit is ook te lezen op onze website).*

10. Rots & Water lessen op vrijwillige basis.

Het doel van de Rots en Water lessen is het vergroten van de communicatie- en sociale vaardigheden en

welzijn bij kinderen en jongeren en het voorkomen en/of verminderen van sociale problemen zoals: pesten, conflicten, uitsluiting, meeloopgedrag en seksueel grensoverschrijdend gedrag.

11. Studie-(mid-)dagen voor het personeel, verdieping op bepaalde thema's of het sparren over ideeën en onderwerpen.

12. Terugkerende ouderavonden en oudergesprekken. Op deze manier blijven we met ouders in gesprek. *We kunnen ouders informeren en ouders de kans geven om vragen te stellen of zaken op tijd aan het licht te brengen. Dit komt de samenwerking ten goede.*

13. Jaarlijks doen alle leerlingen van klas twee en vier mee aan een enquête (gezondheid) van het Centrum Jeugd & Gezin. *Wanneer deze uitkomst vragen oproept zal de jeugdverpleegkundige een gesprek hebben met de leerling en eventueel ouders.*

14. Jaarlijks doet onze vestiging mee aan enquêtes om te monitoren hoe onze leerlingen onze school beoordelen. Om het jaar worden collega's en ouders ook meegenomen in de enquête. *De uitkomsten van deze enquêtes worden gedeeld met de coordinator sociale veiligheid. De coordinator bepreekt de uitkomsten met de betrokken mentoren en geeft zo nodig advies over aandacht/actiepunten.*

15. De school voert actief registratie via SOM. Docenten melden hun signalering van opvallendheden rondom pesten via SOM. *Medewerkers dit kunnen teruglezen en er ontstaat dossiervorming.*

16. Incidenten worden gemeld via het FORMS formulier. *Hierna wordt het door de administratie geregistreerd in SOM. De melding komt terecht bij de coördinator sociale veiligheid, die kan zo nodig vervolgacties ondernemen en houdt het overzicht. Op dit formulier is ook te lezen wat wij als school als incident zien.*

Handelen bij Pesten

Onze aanpak is vooral gericht op de ontwikkeling van een positief school- en groepsklimaat. Pesten is echter onuitroeibaar en van alle tijden, maar onacceptabel. Dat vraagt om een duidelijke en krachtige aanpak vanuit school.

Het begint met de erkenning dat pesten bestaat. Vervolgens investeren we in preventie, waarbij het zwaartepunt ligt op de ontwikkeling van een positief school- en groepsklimaat. De 3 basisbehoeften van mensen zijn: relatie, competentie en autonomie (Deci & Ryan, 2002). Relatie (sociale verbondenheid) is in deze erg belangrijk, mentoren hebben hier een specifieke rol in door aandacht voor hun mentorleerlingen te hebben en het met regelmaat voeren van individuele gesprekken met hen. Er wordt door alle medewerkers toezicht gehouden (signalering), zowel in de school als op het schoolplein. Opvallende zaken die worden opgemerkt rondom het welbevinden van leerlingen wordt doorgegeven aan mentoren, leidinggevende of intern ondersteuningsteam (later omschreven als IOT). Ook door middel van groepslessen, voorlichting, thema-lessen, klassenuitjes en schoolfeesten werken we aan een veilig en betrokken schoolklimaat. Mocht er meer nodig zijn kennen de mensen binnen het IOT de wegen naar externe trainingen of andere hulpverlening.

Elke ruzie of pestsituatie is een opzichzelfstaande gebeurtenis en vraagt om een aanpak die passend is. Er zal daarom per situatie gekeken moeten worden wat nodig is. Wanneer er sprake is van een ruzie of van pesten, is het altijd zaak om hoor en wederhoor toe te passen. Hierna kan doormiddel van conflictbemiddeling de situatie uitgesproken worden en kunnen er afspraken gemaakt worden.

Hieronder zijn chronologisch een aantal stappen beschreven die genomen kunnen/moeten worden in dergelijke situaties. In de bijlage zijn voorbeelden te vinden als hulpmiddel voor deze gesprekken. Deze stappen/gesprekken kunnen worden uitgevoerd door de mentor, leidinggevende of iemand van het intern ondersteuningsteam (hier valt de pedagogisch-toezichthouder ook onder):

Steun bieden aan de leerling die gepest wordt.

Het probleem wordt serieus genomen. We luisteren naar de leerling. Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurt-/is gebeurd. Er wordt nagedacht en gesproken over mogelijke oplossingen en er worden afspraken gemaakt over follow-up gesprekken. Ouders worden op de hoogte gesteld over hetgeen is voorgevallen en de stappen die genomen zijn. Daarna wordt ook aangegeven dat er follow-up gesprekken ingepland worden om de situatie te monitoren. Eventueel in overleg met leerling en ouders aanmelden voor het intern ondersteuningsteam wanneer er een hulpvraag is.

Steun bieden aan de pester.

Confrontatie van de leerling met het gedrag. Vraag de leerling uit te leggen waarom deze dit gedrag vertoont. Dit moet stoppen, wat kan de leerling hierin doen om het te stoppen? Welke afspraken kunnen gemaakt worden? Deze afspraken vastleggen in SOM en delen met lesgevende docenten, IOT en teamleider. De consequenties bespreken als de leerling afspraken niet nakomt. Eventuele consequenties voor dit voorval van nu bespreken, ligt eraan wat er gebeurd is. Overleg met leidinggevende kan helpen om dit concreet te maken. Ouders worden op de hoogte gesteld over hetgeen is voorgevallen en de stappen die genomen zijn. Daarna wordt ook aangegeven welke afspraken er gemaakt zijn en wat de consequenties zijn als deze afspraken niet worden nagekomen. Er volgen follow-up gesprekken om de situatie te monitoren. Eventueel in overleg met leerling en ouders aanmelden voor het intern

ondersteuningsteam wanneer er een hulpvraag is.

De middengroep (rest van de klas) bij het probleem betrekken.

De mentor bespreekt met de klas het pesten en benoemt dat iedereen een rol heeft om pesten in de klas te voorkomen. Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan verbetering van de situatie. Hoe kunnen de leerlingen daar zelf een actieve rol bij spelen? De mentor komt hier later op terug. *Bij aanhoudende pesterijen worden ook de ouders van de andere leerlingen over de situatie geïnformeerd en kan worden aangegeven wat er wordt ingezet vanuit school om de situatie te veranderen. Dit kan middels een formele brief vanuit de directie.*

Steun bieden aan de ouders.

Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen. De school werkt samen met de ouders om het pesten aan te pakken. Er is regelmatig contact tussen ouders en school (meestal door de mentor) om de situatie gezamenlijk te blijven monitoren. Daarnaast kan het advies aan de ouders zijn om hun zoon/dochter extra ondersteuning te bieden in de vorm van training of gesprekken op school of buiten school. *Het kan voorkomen dat ouders van de gepeste leerling er moeite mee hebben dat hun kind aan zichzelf zou moeten werken. Hun kind wordt gepest en dat moet gewoon stoppen. Echter, een gepest kind wil zich niet alleen veilig en fijn voelen op school, het wil geaccepteerd worden. Het verlangt ernaar om zich prettig en zelfverzekerd te voelen, daar kan begeleiding of een training aan bijdragen.*

Mogelijke (verdere) stappen.

Om bovenstaande meer te duiden is hieronder weergegeven welke stappen wij (kunnen) nemen wanneer er een ruzie of pestsignalen zijn.

Hierin is de mentor het eerste aanspreekpunt, degene die de gesprekken van hoor en wederhoor voert, het contact met ouders onderhoudt en registreert in SOM. Op deze manier kan diegene ook het middelpunt van de communicatie blijven. Tenzij dit vanwege de situatie niet haalbaar is, dan wordt er in overleg afgesproken wie dit overneemt of wordt er samengewerkt (directie, coördinator sociale veiligheid, of het IOT). Met als doel om met de leerlingen en hun ouders tot een oplossing te komen.

Hebben we te maken met ruzie of pesten?

Bij ruzie gaat het om verschillende belangen. Bij pesten kan het ook om verschillende belangen gaan, maar is ook de intentie bij de pester(s) aanwezig de gepeste fysiek en/of mentaal te beschadigen.

Hieronder de mogelijke stappen bij een voortslepende ruzie -/1^e signalen van pesten:

- Inlichten mentor.
- Inlichten ouders.
- Hoor en wederhoor toepassen bij gepeste/pester(s).
 - Verwerking oud-zeer veel aandacht geven, bepalen waar het werkelijk om gaat. Met de pester(s) en gepeste leerling bespreken hoe we als school willen dat leerlingen met elkaar omgaan. Verwachting uitspreken dat beide partijen zich hier aan houden.
 - Na afloop mogelijk ouders informeren.
 - Situatie rapporteren in SOM en zo nodig collega's informeren (ligt eraan is het een ruzie of gaat het om pestgedrag).

Als pesten is vastgesteld

- Hoor en wederhoor toepassen met pester(s) en gepeste.
 - Wat is er gebeurd volgens beide leerlingen (laat leerlingen apart hun verhaal bij jou doen).
 - Luister en vraag door.
 - Wat voor gevoel leverde dat op?
 - Wat is de behoefte van de leerling nu?
 - Daarna gesprek met beiden (als dat mogelijk is) om duidelijke afspraken te maken om herhaling te voorkomen.
 - Follow-up gesprekken inplannen met de beide leerlingen apart om te kunnen monitoren of afspraken nagekomen worden.
- Incidentformulier in FORMS invullen wanneer het om een 'ernstige' gebeurtenis is gegaan: 'afpersen, bedreigen, vernieling materiaal, fysiek geweld, zie lijstje FORMS'. Spreek met elkaar af wie dit doet.
- Mogelijke (extra) acties:
 - Een sociogram van de groep maken, voor inzicht plek in de groep. De coördinator sociale veiligheid kan de mentor hierbij ondersteunen.
 - De mentor legt aan de andere leerlingen in de groep de situatie uit en geeft aan dat we als school willen dat iedereen zich fijn en veilig voelt in de klas. Dat het daarom belangrijk is om pesten altijd te melden. Dit kan bij de aanspreekpunten, vertel wie dit zijn (zie lijstje in dit stuk).
 - De mentor brengt de pauze surveillanten, docenten en IOT op de hoogte van de situatie en maakt hen extra alert pestdsignalen te laten melden.

Als het pesten doorgaat

- Gesprek door de mentor met pester(s)/ gepeste/ eventueel middengroep.
 - Probeer in dit gesprek te achterhalen wat er is gebeurd. Geef aan dat afspraken niet nagekomen zijn. Naar aanleiding van de situatie/gebeurtenis overleggen met IOT/leidinggevende welke consequenties het gedrag/de situatie heeft.
- Mentor informeert ouder(s)/verzorger(s) pester(s) en gepeste over de afloop en de afspraken/consequenties van het gesprek. (Niet haalbaar? In overleg met teamleider/coördinator sociale veiligheid/IOT bespreken wie dit oppakt).
- Mentor legt evaluatiecyclus vast met leerlingen en eventueel ook met ouder(s)/verzorger(s). Wekelijks een gesprek over hoe de week is verlopen. Wat ging er goed/ wat ging er minder goed? Afspraken herhalen.
- Mentor deelt voortgang met het IOT en collega's en legt stappen/gesprekken vast in SOM.
- De mentor informeert in samenspraak met de teamleider ook de andere ouder(s)/verzorger(s) over de situatie die speelt in de klas. Zij kunnen het gesprek met hun kind voeren over diens rol om pesten te melden.
- Ook kan de mentor inzetten op groepsbindende activiteiten om het klimaat in de klas en

onderlinge relaties te verstevigen/ te verbeteren. Dit kan ook door een externe partij gedaan worden. (In overleg met teamleider/coördinator sociale veiligheid).

- Aanbieden van extra ondersteuning binnen of buiten school voor pester(s)/gepeste leerling. (In overleg met teamleider en/of IOT).

Wanneer er geen verbetering zichtbaar is

- Met ouder(s)/verzorger(s) en leerling om tafel (gepeste en pester(s) los of samen, ligt aan de situatie). Duidelijke afspraken met elkaar maken hoe we herhaling gaan voorkomen.
- In overleg met de teamleider ouders en leerling duidelijk maken dat als het pestgedrag niet stopt dit leidt tot consequenties. (Dit is altijd maatwerk).
- Aanbieden van extra ondersteuning binnen of buiten school voor pester(s)/gepeste leerling als dit hiervoor nog niet is ingezet. (In overleg met teamleider en/of IOT).

Wanneer er zijn duidelijke signalen zijn dat de veiligheid nu op school niet kan worden gegarandeerd

- Intern (in overleg met teamleider en IOT) wordt bekeken of mogelijkheden als: overplaatsing/-time-out van de pester/gepeste, naar een andere klas of werken buiten de eigen klas veiligheid kunnen bieden.
- Ook kan overwogen worden om de pester(s) intern of extern te schorsen. (Dit wordt beoordeeld door de teamleider).
- Ouder(s) en gepeste/pester(s) worden meegenomen in het gesprek of worden op de hoogte gebracht van het besluit dat genomen is door de teamleider. (Mentor en teamleider werken samen).
- De mentor of teamleider maken de situatie kenbaar aan de klas, bespreken de reden voor de acties die ondernomen zijn. Duidelijk bespreken welk gedrag wij WEL op school willen zien. Opletten dat de klas niet de gepeste de schuld gaat geven!
- Als de pester(s) weer in de klas komt, indien nodig de pester(s) zich voor schooltijd eerder laten melden en later laten vertrekken (bescherming gepeste). Het is niet erg om dit voor de pester(s) zo gezellig mogelijk te maken, want dat voorkomt teveel wrokgevoelens en kan de band met de docent verstevigen. Als pester(s) aangeeft, dat dit niet meer nodig is, kan de leerling dit vertrouwen geschonken worden. Belangrijk is dat de gepeste leerling zich hierbij ook veilig genoeg moet voelen. Indien wenselijk kan dit eerder beginnen/later naar huis gaan ook aangeboden worden aan de gepeste leerling.
- Aanbieden van extra ondersteuning binnen of buiten school voor pester(s)/gepeste leerling als dit hiervoor nog niet is ingezet.

Er zijn duidelijke signalen dat de veiligheid op de school niet meer kan worden gegarandeerd

- Definitieve of tijdelijke verwijdering van school volgens de juiste juridische procedures. Hierbij wordt altijd ook de ondersteuningscoördinator (IOT) betrokken. Ouders worden altijd bij dit traject betrokken.
- Eventueel nog een exitgesprek met leerling en ouder(s)/verzorger(s).

Bij schorsing en-/of verwijdering nauwkeurig de juridische regels volgen!

Aanspreekpunten rondom pesten op het Revius

In eerste instantie is het eerste aanspreek/meldpunt altijd de mentor. Andere aanspreekpunten op school zijn:

Teamleiders:

Revius MAVO:

Tiemen van Stigt

Contact: tvstigt@lentiz.nl

Revius Lyceum onderbouw:

André van der Blom

Contact: avdblom@lentiz.nl

Revius Lyceum bovenbouw:

Martine Kramer

Contact: mkramer@lentiz.nl

Coördinator sociale veiligheid en leerlingbegeleider

Mandy van der Burg

Contact: mvdburg06@lentiz.nl

Ondersteuningscoördinator

Irene van Iperenburg

Contact: ivipenburg@lentiz.nl

Vertrouwenspersonen Revius Mavo

Robin Biesheuvel (mannelijk)

Contact: rbiesheuvel@lentiz.nl

Anita Westendorp (vrouwelijk)

Contact: awestendorp@lentiz.nl

Vertrouwenspersonen Revius Lyceum

Folkert van de Waardt (mannelijk)

Contact: fdewaardt@lentiz.nl

Mirvat Salman (vrouwelijk)

Contact: msalman01@lentiz.nl

Bronnen:

Deci, E.L. & Ryan, R.M. (2018). *Self-determination theory*. New York: Guilford Publications

SLO. (2019). *Een veilig klimaat*. Verkregen op 30 maart 2022, van

<https://www.slo.nl/thema/meer/handreiking/handreiking/pedagogisch-klimaat/veilig-klimaat/#:~:text=Een%20veilig%20pedagogisch%20klimaat%20is,vooral%20voor%20jongens%20van%20belang>.

Stichting School en Veiligheid. *Over Pesten*. Verkregen op 30 maart 2022, van

<https://www.schoolenveiligheid.nl/thema/pesten-in-het-voortgezet-onderwijs/#over-pesten>

Van Stigt, M. (2014). *Alles over pesten*. Amsterdam: Boom Uitgevers

Vermande, M, Van der Meulen & Reijntjes, A. (2015). *Pesten op school, achtergronden en interventies*.

Amsterdam: Boom Lemma.

Bijlage 1. Begripsbepalingen

Plagen

Je kunt van plagen spreken, als beide partijen even sterk zijn, en er niet echt gesproken kan worden van een slachtoffer en een dader. Plagen zie je vaak bij mensen die elkaar wel mogen. Het kan een steekspel met woorden zijn, of elkaar voor de gek houden. De plager heeft niet de intentie om de geplaagde te beschadigen. Tussen kinderen, zeker in de bovenbouw en in het voortgezet onderwijs, zie je hetzelfde patroon ontstaan. Humor (echte!) staat hierbij centraal.

Ruzie / conflict

Ruzie maken wordt door kinderen en ouders nog wel eens benoemd als pesten. Hoewel een ruzie geen pesten is, kan een niet goed opgeloste ruzie soms wel tot pesten leiden. Een ruzie is een conflict tussen mensen over een behoefte of over wat rechtvaardig is.

Pesten

Pesten is (psychisch, fysiek of seksueel) systematisch geweld van een leerling of een groep leerlingen ten opzichte van één of meer klasgenoten / schoolgenoten, die niet in staat is / zijn zichzelf te verdedigen, met als gevolg dat die persoon buiten (een deel van) de groep komt te staan.

Plagen wordt pesten

Plagen wordt pesten als de geplaagde aangeeft een bepaalde actie en / of woorden onprettig te vinden en de plager toch doorgaat.

Hoor en wederhoor

In het Anti-pestprotocol wordt gesproken over hoor en wederhoor.

1. Wat is er gebeurd, volgens beide leerlingen (apart of samen verhaal laten doen).
2. Welk gevoel leverde dat bij beiden op.
3. Wat is de behoefte nu (voor beide leerlingen).
4. Oplossingen en afspraken maken die voor beiden zinvol en aanvaardbaar zijn.
5. Evaluatiemomenten afspreken, als dat nodig is.

Bijlage 2. Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling

Feiten

- Klopt het dat je gepest wordt? (h)-erkenning van het probleem.
- Door wie word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?).
- Waar word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken?).
- Hoe vaak word je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er jongeren die jou wel eens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?

Aanpak

Bespreek samen met de leerling wat diegene kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:

o Hoe communiceert de leerling met anderen?

o Welke lichaamstaal speelt een rol?

o Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt de leerling deze kenbaar aan anderen?

o Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester?

Bijlage 3. Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

Het doel van dit gesprek is drieledig:

- De leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan.
- Achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen.
- Het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt.

Confronteren

Confronteren is niet hetzelfde als kritiek geven (al wordt dat vaak wel zo ervaren).

Confronteren is:

- **Probleemgericht** en richt zich op gedrag dat waar te nemen is. Zodra we interpretaties gaan geven aan gedrag, wordt het **persoonsgericht**, bijvoorbeeld: je hebt cola in de tas van Piet laten lopen (probleemgericht). Dat doe je zeker omdat je graag de lolligste bent! (persoonsgericht). Zodra we gaan interpreteren, reageren we een gevoel van frustratie op die ander af en zijn we gestopt met confronteren en begonnen met kritiseren.
- **Relatiegericht**. Je bent heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt maar met behoud van de relatie, bijvoorbeeld: Ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt. **Zeg nooit: Je bent heel gemeen.** Je wilt duidelijk verder met de jongere. Kritiek op de persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing. Eigenlijk zeg je daarmee dat de pester een waardeloos mens is.
- **Specifiek blijven**. Je benoemt de situatie waar het over gaat en vermijdt woorden als altijd, vaak en meestal. Kritiek wordt vaak algemeen.
- **Veranderingsgericht**. Je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

Achterliggende oorzaken

Nadat het probleem benoemt is, richt jij je op het waarom? Hoe komt het dat je dit gedrag nodig hebt? Wat levert het jou op? Wat reageer je af op die ander? Etc.

Het pestgedrag moet stoppen

Wees duidelijk over de stappen die volgen, wanneer het pestgedrag niet stopt.

Bijlage 4. Tips voor leerlingen

Wat kun je doen om digitaal pesten en misbruik te voorkomen?

- Bedenk dat niet alles waar is, wat je op het internet tegenkomt.
- Gebruik een apart e-mail-adres om jezelf te registreren op websites. Kies een e-mailadres dat niet je eigen voor- en achternaam volledig weergeeft.
- Gebruik altijd een bijnaam als chat.
- Zorg dat je wachtwoorden geheim blijven en niet gemakkelijk te raden zijn.
- Als je een vervelend gevoel hebt over iets wat je hebt gezien of meegemaakt, vertrouw dan op je gevoel en vertel het aan iemand die je vertrouwt.
- Blijf zelf respectvol naar anderen, scheld niet terug.
- Ga weg uit de chatmogelijkheid als er iets vervelends gebeurt.
- Bel of mail niet zomaar met personen die je alleen van internet kent, spreek niet met ze af zonder dat je ouders dit weten.
- Verstuur zelf geen flauwe grappen, dreig-/haatberichtjes.
- Geef geen persoonlijke informatie aan mensen die je alleen van het internet kent. Let vooral op bij foto's van jezelf. Als je een foto op internet zet, kan deze gemakkelijk gekopieerd en op een andere website geplaatst worden. Zo kan hij jarenlang terug te vinden zijn. Foto's kunnen ook bewerkt worden. Ook foto's van bijvoorbeeld Whatapp of Snapchat worden bewaard zonder dat je dit kan zien/weet.
- Wees zeer voorzichtig met het gebruik van je webcam. Jouw beelden kunnen worden opgeslagen en gebruikt worden om ze aan andere personen te laten zien of voor doeleinden gebruikt worden die jij niet wil.

Wat kun je tegen cyberpesten en misbruik doen?

- Niet persoonlijk opvatten als het van mensen komt die je niet kent. De anonimiteit van internet maakt dat mensen makkelijker gaan schelden.
- Reageer niet op pestmails of andere digitale pesterijen. Bewaar deze mails als bewijs en ga hiermee naar iemand die je vertrouwt.
- Blokkeer de afzender. Als het gaat om smsjes/ Whatsapp/ Instagram op de mobiele telefoon, dan heb je soms de mogelijkheid om nummers te blokkeren.
- Bewaar de bewijzen.
- Ga naar je mentor/vertrouwenspersoon/leidinggevende toe op school. Deze zal je verder helpen om het pestgedrag te stoppen.
- Bij stalken kun je aangifte doen bij de politie. Het is strafbaar. Voor meer informatie over aangifte doen: www.meldknop.nl

Bijlage 5. Tips voor ouders

Wat kun je als ouder doen als je kind wordt gepest?

Wees stil als ouder en luister naar het verhaal van je kind.

Neem je kind serieus! Luister en stel verdiepende vragen. Verdiepende vragen betekent eigenlijk hetzelfde als doorvragen, dit om het probleem duidelijk te krijgen (probeer er geen verhoor van te maken). Spreek niet onmiddellijk een oordeel uit. Als je bijvoorbeeld zegt: 'je bent toch geen mietje: sla er op!' Dan heeft je kind hier weinig aan. Als het kind dit zelf zou kunnen oplossen, dan had het kind dit waarschijnlijk al gedaan. Na zo'n advies zal je kind niet gemakkelijk meer om hulp of een luisterend oor vragen. Wees er voor je kind, laat merken dat je achter je kind staat, dat je je kind voor de volle 100% vertrouwt en gelooft.

Samen naar oplossingen zoeken.

Kom niet meteen met oplossingen. Probeer samen naar oplossingen te zoeken. Wat past bij jullie kind? Van hieruit kunnen jullie samen gaan bedenken wat je zoal kunt gaan doen.

- Natuurlijk kun je op school gaan praten als je kind hier achter staat. Dit is vaak de eerste en meest logische stap.
- Je kunt professionele hulp zoeken, of een training waar je kind baat bij kan hebben.
- Boeken lezen over dit onderwerp en op internet informatie lezen over wat je tegen pesten kunt doen.
- Blijf in gesprek met je kind, geef eventueel adviezen wat je kind zou kunnen doen of zeggen (of juist niet) tegen de pester(s).

'Doe-dingen'.

- Laat je kind tekenen wat het heeft meegemaakt, of laat het opschrijven.
- Geef je kind een schriftje of dagboek, dat is vaak een goede uitlaatklep.
- Als je kind moeite heeft met praten, stuur elkaar dan briefjes/appjes of mailtjes.
- Ook een sport kan wonderen doen en dan niet alleen een verdedigingssport, de meeste sporten zijn goed als uitlaatklep.
- Alle mensen die iets voor je kind betekenen (vader, moeder, opa's en oma's, speciale tante, vrienden, de lieve buurtjes) laat je drie goede kwaliteiten/eigenschappen opschrijven van je kind. Het is fijn te horen wat er allemaal goed is aan je. Het zelfvertrouwen krijgt dan de kans om te groeien. Misschien zijn er kwaliteiten bij die je kind kunnen helpen bij het omgaan met de pester.
- Rollenspellen: doe in een rollenspel bijvoorbeeld voor hoe je kind op verschillende manieren kan reageren op de pester(s).

Maar het belangrijkste blijft: een luisterend oor bieden en je kind serieus nemen. Wees open en positief nieuwsgierig!

Bijlage 6. Links voor bruikbare adressen bij (cyber)pesten

Preventief

www.schoolenveiligheid.nl

Stichting School & Veiligheid ondersteunt scholen bij het bevorderen van een sociaal veilig klimaat.

Veilig internetgebruik

<https://veiliginternetten.nl/>

Een informatieve site van het Ministerie van Economische zaken, over het veilig gebruik van internet.

<https://www.mediawijsheid.nl/mediaopvoeding/>

Op deze site geven deskundigen antwoord op al uw vragen rondom media en uw kind.

<https://www.stoppestennu.nl/lesmaterialen-pesten-en-cyberpesten>

Bekijk hier meer dan 118 Lesideeën.

<https://www.helpwanted.nl/>

Helpwanted.nl is een website over online seksueel misbruik van kinderen en jongeren. Je kunt dit hier ook melden. Je vindt ook informatie over wat het is, hoe je het kunt voorkomen en wat je kunt doen wanneer het je is overkomen. Ook ouders, docenten en andere opvoeders kunnen hier terecht.

Bij pesten (informatie, adviezen, stappen, doorverwijzing)

<https://www.meldknop.nl/>

Iets vervelends gebeurd op internet? Hier kun je alles vinden, tips, te ondernemen stappen etc.

www.pestweb.nl

Als je te maken hebt met pesten, vind je het misschien lastig om erover te praten. Bij Pestweb kun je je verhaal kwijt. Voor jezelf of iemand anders. Wij helpen je met tips en advies om het pesten te stoppen. Kijk op deze website of chat, mail of bel met ons.

<https://www.kindertelefoon.nl>

Het is heel goed om met iemand die je vertrouwt te praten over het (online) pesten. Dit kunnen je ouders zijn, een oom of tante, of een goede vriend(in). Je kunt ook altijd bellen of chatten met de Kindertelefoon (0800-0432) of met Pestweb (0900-2828280).

<https://www.stoppestennu.nl/handleidingen-problemen-rapporteren-op-facebook-twitter-youtube-google-skype-whatsapp-instagram>

Heb je hulp nodig bij de instellingen van Facebook, Twitter, YouTube, Google, Whatsapp, Instagram of Skype? Hieronder vind je handleidingen. In deze handleidingen staat beschreven hoe jij je instellingen kunt aanpassen, waardoor je de risico's dat er wat mis gaat, kleiner maakt. Ook staat er in beschreven hoe je problemen kunt rapporteren.

<http://www.bureaujeugdenmedia.nl/stappenplan-omgaan-met-sexting/>
Help! Er circuleert een naaktfoto/seksfilmpje op mijn school! Stappenplan.

<https://veiliginternetten.nl/themes/situatie/een-van-mijn-leerlingen-wordt-online-gepest/>
5 Acties om je leerlingen te beschermen tegen online pesten.

https://www.helpwanted.nl/naaktfoto_op_school
Help er circuleert een naaktfoto rond.

Bijlage 7. Stappenplan naaktfoto/seksfilmpje

HELP! ER GIRCULEERT EEN NAAKT FOTO / SEKSFILMPJE OP MIJN SCHOOL!

Doel: beperken van de eventuele emotionele schade voor betrokkene(n) en herstellen rust en sociale veiligheid op school

ANALYSEER

REAGEER

FACILITEER

ACTIVEER

COMMUNICEER

EVALUEER

ANALYSEER

- Aandacht voor het slachtoffer: "Verdriet je het, maar waarom liester: wat heeft hij/ zij nodig?"
- Bepaal omvang en impact: "Schiet een van mijn leerlingen seksfilmpjes met mijn vriendin in zijn gedachten?"
- Check bestaande protocol
- Betrek vertrouwenspersoon
- Betrek politie voor advies
- Zet acties op een rijtje
 - Wie?
 - Wat?
 - Waar?
 - Wie?
- Handel snel, maar wel doordacht

Benader de betrokkenen cultuursensitief: wat ligt gevoelig?

REAGEER

- Voer gesprek met ouders van slachtoffer: "Hoe voel je je nu? Hoe voel je de emotionele, fysieke, sociale, huiselijk, verdrift, omzacht)"
- Organiseer/adviseer hulp voor ouders van het slachtoffer: "Hoe kunnen we de hulp van ouders beschikbaar is?"
- Aandacht voor de dader
- Contacteer school dader: "Informer en nodig uit tot samenwerken in het vinden van oplossing"
- Voer gesprek met ouders van dader
- Organiseer/adviseer hulp voor ouders van de dader
- Besluit tot melding of aangifte
- Actie om online beeldmateriaal offline te halen: www.aanpaknaakt.nl
- Las een rustperiode in voor het slachtoffer
- Denk na over alternatieve interventies

FACILITEER

- Stel communicatiestatement op: "Wat speelt er? Wat vindt u? Wat doet er? Wanneer? Contactpersoon?"
- Geef docenten handvatten: "Bijvoorbeeld: krachtige boodschap, gesprekstaken, gedragsinterventies, kernberichten"
- Ook docenten kunnen voordeel hebben: "geef ruimte om ervaring te praten"

BELANGRIJK!

AANPAK VAN DE GROEP DOOR AFGEVEN KRACHTIG SIGNAAL: ZONDER VERSPREIDERS GEEN SHAME, SEXTING!

Let op: het is belangrijk om in positieve groepsdruk te werken

ACTIVEER

- Verzoek dringend tot verwijderen foto/filmpje
- Aan de slag in de klas van het slachtoffer
- Creëer lucht en reflectie: "Maak afspraken over hoe slachtoffer te ondersteunen"
- Besloten die bijdrage te maken: "Hij/ zij hebben in de klas zo willen inschakelen"
- Informer ouders van Klassen: "Informer ouders van het slachtoffer dat hij/ zij het gesprek te voeren en hier het verhaal handhaven"

COMMUNICEER

- Handel conform het communicatiestatement
- Overneem interventies en gesprek in overige Klassen
- Afhankelijk van de mate van verspreiding en ernst
- Overige Klassen: informer ouders van leerlingen in het van de dader
- Maak voorbeeld op media: "Maak voorbeeld op media (kranten, radio, televisie)"
- Wie doet wat? "Wat is het communicatiestatement?"
- Over de dader: "Hoe om te gaan met journalisten en camerajagers?"
- Stap communicatie af met de school van de dader in het van de dader

EVALUEER

- Evalueer met slachtoffer, ouders en docenten: "Hoe voel je je nu? Hoe voel je de emotionele, fysieke, sociale, huiselijk, verdrift, omzacht)"
- Vraag terugkoppeling aan de school van de dader: "Hoe voel je je nu? Hoe voel je de emotionele, fysieke, sociale, huiselijk, verdrift, omzacht)"
- Evalueer het proces in het ZAT-overleg met alle professionele betrokkenen: "Wat ging goed? Wat kon beter?"
- Plan momenten in voor nazorg aan alle betrokkenen: "Hoe voel je je nu? Hoe voel je de emotionele, fysieke, sociale, huiselijk, verdrift, omzacht)"
- Verwerk evaluatie in protocol/handlingsplan
- Output is input voor het protocol & preventiemaatregelen!

Bureau Jeugd & Media

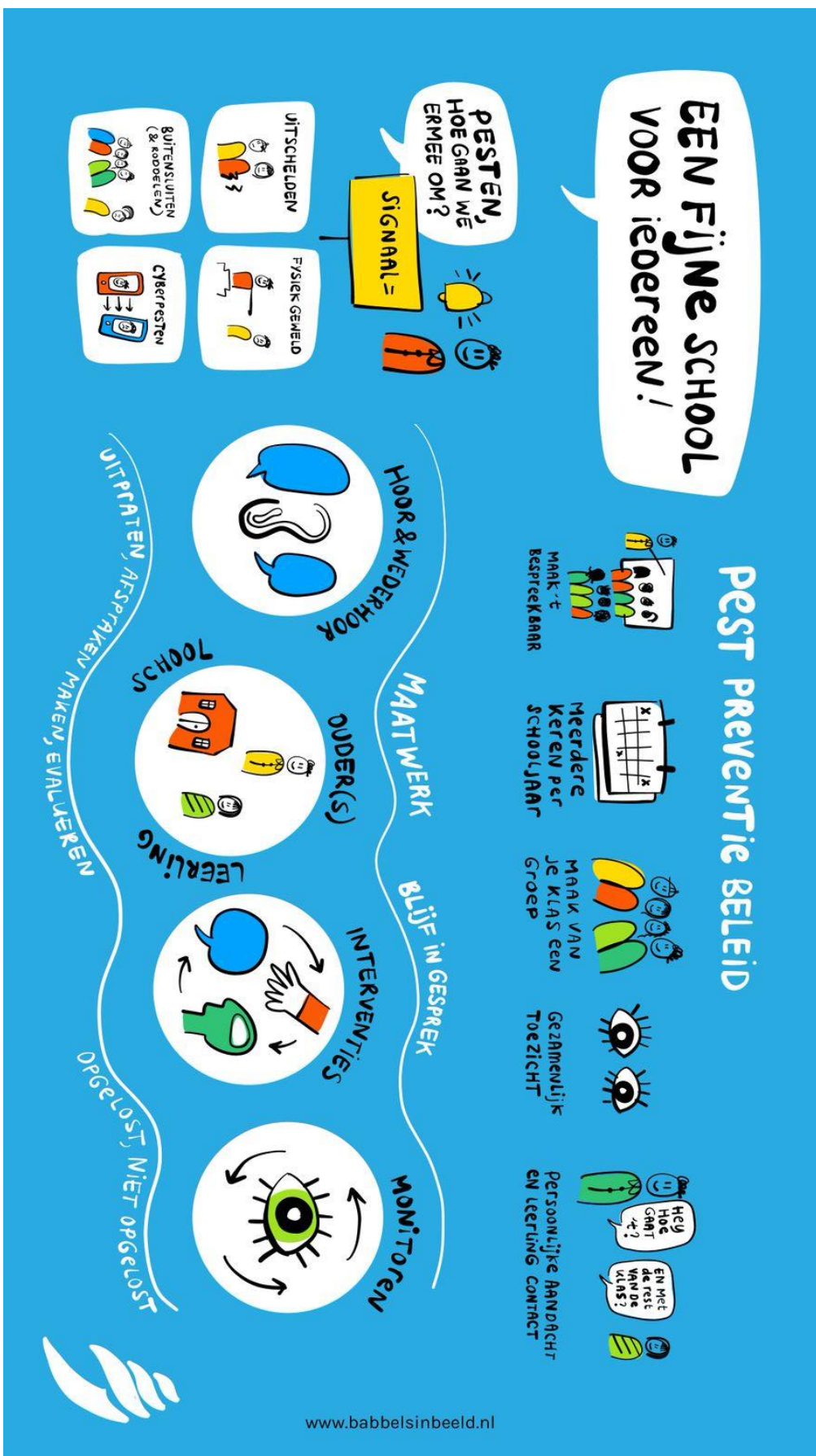
www.kultureelondermedia.nl/ / info@kultureelondermedia.nl / 020-6625559

Denk na over passende boodschap naar leerlingen: "probleemsterven of normaliseren?"

Wet wat er online speelt: "monitor actief sociale media op berichten rondom jouw school"

Verwijs bij onjuiste berichten op sociale media naar het communicatiestatement op de website

Bijlage 8. Pestpreventie visual:

Bijlage 9. Leerling visual pesten:

